

**2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (IX): noi nu sîntem aici pentru a curăți ouăle
pe seama altora - storși atît de paciență cît și de avere
- dorința de a scrie românește - spiritul din 1848**

Prin cultură la putere!

Emanuil Gojdu
1802
1870

Acesta-i Rumân
dela Oradia Mare,
bărbat cu bune
temeiuri

se găseau pe atunci
în capitala Ungariei
„în trebile
noastre critice”
puțini oameni
de încredere

**El a deschis, practic, seria
„anteluptătorilor naționali”**

**„noi numai uniți vom fi în stare să
impunem majorității și să câștigăm
respectul Europei și numai așa va fi
în stare națiunea noastră cea de toți
persecutată și disprețuită să se
ridice la rangul ce-l merită”**

**Să nu uităm, că atunci când e vorba
de interese personale omul poate fi
cît poate de generos și loial;
dar aici este vorba de interesele
națiunii, și noi nu sîntem aici
pentru a curăți ouăle
pe seama altora ...**

Ardealul, această Spartă mică ...

2020 anul omagial Emanuil Gojdu?
șagunism - tribunism - sămănătorism

Tribunistul, acad. dr. Ioan Lupaș, prezenta - în 1940 - o mică lucrare „**Emanuil Gozdsu 1802 – 1870 Originea și Opera Sa**”, apărută în Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională București. Reproducem selectiv câteva pasaje edificatoare: «Nu s'a păstrat niciun fel de însemnare, cu ajutorul căreia să putem încerca măcar reconstituirea atmosferei de viață intimă familiară, în care își va fi petrecut Emanuil Gozdsu anii copilăriei. Dar e firesc să admitem că tatăl său Atanasie, absorbit de întreprinderile neguțătoriei sale, nu era în stare să dea problemei dificile a educației copiilor săi (6 la număr) cuvenita atențiune. Grijile gospodăriei și ale creșterii copiilor au rămas deci în sarcina soției sale Ana, căreia dintre toți copiii Emanuil îi va fi pricinuit cele mai multe și senine bucurii nu numai prin firea sa vioaie și duioasă, ci și prin eminentele rezultate ale silințelor sale la învățătură (...) Dacă el a devenit un suflet generos, un mare binefăcător al bisericii și al națiunii sale, o parte însemnată din merit poate fi pusă și în socoteala îngrijitei educațiuni, ce a primit, în vârsta copilăriei, dela evlavioasa și vrednica sa mamă. (...) Prin atitudinea și sânguinta sa excepțională Gozdsu se ridicase repede în stima contemporanilor săi, după cum arată o foarte elogioasă apreciere din partea avocatului român din Pesta Teodor Serv, care la 8 Ianuarie 1823 scria lui Moise Nicoară că se găseau pe atunci în capitala Ungariei „în trebile noastre critice” puțini oameni de încredere. „Unul totuși socot a-i putea da crezământ, adecă lui Emanuel Gozdsu avocat în der Kreutz-Gasse, im Legradischen Haus. Acesta-i Rumân dela Oradia Mare,

bărbat cu bune temeiuri și către Rumâni tare învăpăiat. Neunit (ortodox) fiind, asupra unirei, sugrumătoarei Nației noastre – foarte cătrănit. Atâta durere e, că n'are mai bună cunoștință a limbii noastre, de vreme ce-i mare poet și frumoase lucruri în limba ungurească face. S'au trudit el și în limba noastră, dar dedat fiind cu mai avute limbi și neștiind a multor idei numele, nu poate se fericească.” Din acest fragment de scrisoare confidențială trebuie reținut amănuntul concludent că Emanuil Gozdu era chiar la vârsta de 23 de ani frământat de dorința de a scrie românește, dar întâmpina dificultăți explicabile pentru cel ce urmasse studiile secundare și universitare exclusiv în școli străine.

De însemnătate hotărâtoare pentru întreaga viața lui par a fi devenit relațiunile prietenești încheiate de tânărul avocat cu **Atanasie Grabovschi, unchiul Anastasiei Șaguna**, și cu fiul acesteia, cu talentatul student Anastasiu, călugărul Andrei de mai târziu, sortit să devină **restauratorul Mitropoliei ortodoxe române din Transilvania și neîntrecutul ei „dătător de legi și datini”**. Casa lui Atanasie Grabovschi era locul de întâlnire a scriitorilor români, cari începuseră a-și tipări cărțile în Tipografia crăeștii Universității din capitala Ungariei. (...) Din contactul cu scriitorii români, pe cari îi întâlnea în casa lui Atanasie Grabovschi, a primit Emanuil Gozdu îndemnuri și mai puternice și mai prețioase decât cele inspirate de scriitorii fruntași trecuți prin casa avocatului – poet sârbo-maghiar Mihail Vitkovic. Numele lui apare curând printre colaboratorii celei dintâi reviste literare române, ce începuse a tipări în capitala Ungariei brașoveanul Zaharia Carcalechi, cu titlul „**Biblioteca Românească**”. În al treilea volum al acestei reviste s'a tipărit la sfârșitul anului 1829 (...) un călduros apel al avocatului Emanuil Gozdu „**cătră străluciții boieri ai Țării Românești și ai Moldovei**” să ajute scrierea și tipărirea cărților „**în limba patrioticească**”, să le citească cu bucurie și să le răspândească, iar – stărue mai departe Gozdu – „**pre învățații neamului să-i patroniți și favorisindu-i să-i scutiți, întinzându-le mână de ajutor și dându-le ocazie (prilej) ca plăcutele a sudorilor sale fructuri să le dea spre folositoare gustare Neamului său. Așa va înflori Nația noastră, așa își va câștiga loc între celelalte neamuri înfloritoare sau cultivate – scria Emanuil Gozdu – deci nu treceți aceasta cu vederea, nu negrijereți acea bună ocazie, care spre binele de obște e cu totul îndemânată, și ca umezitul cu sudorile Neamului pom mai curând să înflorească, **pășiți mai nainte cu inimă dreaptă pe calea cea începută, și veți ajunge la ... întreaga norocire**».**

În lucrarea „**Emanuil Gojdu 1802-1870**” (Oradea, 1972), Viorel Faur și Ioan Golban precizau în capitolul „*Momente din activitatea politică a lui Emanuil Gojdu*”: «El a deschis, practic, seria „**anteluptătorilor naționali**”, cum fericit se exprima – „**primul său biograf**” – Iosif Vulcan, originari din Bihor și care s-au afirmat, cu deosebire, în a doua jumătate a veacului precedent. Spiritul său activ justițiar s-a manifestat cu preponderență pe tărîm parlamentar. El a reprezentat neabătut interesele naționale ale populației românești, nu numai din Bihor, ci și din celelalte părți ale Transilvaniei care fuseseră integrate, așa zisei Ungarii istorice. (...) – Pentru a se documenta, în amănunt, asupra trecutului național, Emanuil Gojdu întreține corespondență cu Andrei Șaguna și Al. Șterca Șuluțiu, cu intenția de a obține informații exacte de la aceștia, atât de utile viitoarei sale pledoarii pentru apărarea drepturilor naționale. (...) Imaginea unui Gojdu, (...), pe care o creionează cu perfectă intuiție T.V. Păcățian, este – fără îndoială – veridică: „Nimeni dintre reprezentanții

românilor, intrați în parlament, nu a înțeles situația grea creată pe seama lor, atât de bine ca Emanuil Gojdu. Și nimeni dintre ei nu a fost atât de mult convins despre necesitatea stabilirii unei solidarități între luptătorii naționali (...). De aceea a și căutat să adune în jurul său pe toți factorii politici ai neamului nostru”. (...) Momentul decisiv, prin care Gojdu va uza și de vocația sa oratorică, este anticipat însă de conferința confidențială, desfășurată la 7 mai 1864, în locuința sa din Budapesta, invitați fiind conducătorii politici ai românilor (...). „Conferința” a fost deschisă de Emanuil Gojdu care a exprimat dezideratele luptei naționale ale românilor (...), pentru că – afirma el – **„noi numai uniți vom fi în stare să impunem majorității și să câștigăm respectul Europei și numai așa va fi în stare națiunea noastră cea de toți persecutată și disprețuită să se ridice la rangul celor merită”**. Desigur deputații dietali români nu se vor putea „mulțumi cu drepturi sau promisiuni generale”, datorită faptului că această expresie este foarte elastică și permite subterfugii. (...) „Până suntem pe cale dreaptă nu putem vătăma pe nimeni. Să nu uităm, că atunci când e vorba de interese personale omul poate fi cât poate de generos și loial; dar aici este vorba de interesele națiunii, și noi nu sîntem aici pentru a curăți ouăle pe seama altora, ci fiecare dintre noi trebuie să se poarte cu cea mai mare energie, cu fruntea deschisă, cum se cuvine unui cetățean liber”. (...) La intervenția violentă, antiromânească a episcopului catolic Haynald – (...) în ședința din 17 iunie în Casa magnaților -, Emanuil Gojdu, (...), ripostează cu temeritate (...). Anulând impresia că ar exista „o Austrie unitară – cum ar fi vrut-o autoritățile guvernamentale vieneze” -, Gojdu o califică drept „foarte dubioasă” și cu prestigiul scăzut. Își manifestă, deci, convingerea că **popoarele din monarhie sînt pătrunse „... de spiritul legilor din 1848. Acesta este aerul care ne dă viață (...) și de care sînt pătrunse ... atelierele meseriașilor și colibecele țăranilor, storși atât de pacientă cît și de avere”**. Gojdu se întrebă – pe bună dreptate – „unde ar fi pînă acum Ardealul, această Spartă mică, dacă ar fi avut atîția cetățeni liberi cîți heloți a avut?”»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-anul-tribunistilor-ix-noi-nu-sintem-aici-pentru-a-curati-ouale-pe-seama-altora-storsi-atit-de-pacienta-cit-si-de-avere-dorinta-de-a-scrie-romaneste-spiritul-din-1848-142167.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-anul-tribunistilor-ix-noi-nu-sintem-aici-pentru-a-curati-ouale-pe-seama-altora-storsi-atit-de-pacienta-cit-si-de-avere-dorinta-de-a-scrie-romaneste-spiritul-din-1848-142167.html. The page header includes the Tribuna logo and the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a search bar with the text "Anunț închis de Google". A navigation menu is visible with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title "2018-anul tribuniștilor (IX): noi nu sîntem aici pentru a curăți ouăle pe seama altora - storși atât de pacientă cît și de avere - dorința de a scrie românește - spiritul din 1848" and the author's name "Marius HALMAGHI". The article was published on "03.03.2019 22:39" and has "144 vizualizari" and "0 comentarii". Social media sharing buttons for Facebook, Twitter, and Email are also present.

În: Tribuna, 03 martie 2019